

Anja Čuček

SREDI DŽUNGLE ŠELE VIDIŠ, KAKO JE ČLOVEK V RESNICI NEKA POSTRANSKA VRSTA

Tekst TINA LUCU

Med Karibskim morjem in Tihim oceanom leži srednjeameriška država Kostarika, ki se ponaša z izjemnim bogastvom rastlinskih in živalskih vrst. Približno četrtina njenega ozemlja je umeščena v zaščitene narodne parke in zavarovana območja. Biotska pestrost otoške države vabi strokovnjake z vsega sveta, med njimi tudi iz Slovenije. Tako je televizija Slovenija v sodelovanju z Nacionalnim inštitutom za biologijo (NIB) posnela film o Kostariki kot eni najbolj vročih točk biološke pestrosti na svetu. Film je posnet v dveh delih, prvi del bo na sporedu v sredo, 30. septembra, ob 17.25, drugi pa teden dni kasneje.

Še pred premiero pa smo se pogovarjali z avtorico filma Anjo Čuček, ki je sicer del uredništva oddaje Ugriznimo znanost. Direktor fotografije filma je Bernard Perme.

● **Zakaj Kostarika? Kako sta s snemalcem dobila priložnost, da po-**

snameta dokumentarni film v tej srednjeameriški državi?

Nacionalni inštitut za biologijo letos praznuje 60 let. Obletnico so želeli obeležiti še na malo drugačen način, zato so ponudili Televiziji Slovenija, da se priključi strokovni ekscurziji v Kostariko in tam posname film o biodiverziteti v tropskem deževnem gozdu. In ker je bila tema biotska pestrost, je povabilo prišlo v Izobraževalni program TV Slovenija. Urednica programa mag. Katja Stamboldzioski pa je projekt ponudila meni, saj ve, da gojim posebno naklonjenost do narave. Jaz pa niti za trenutek nisem pomislila, da bi odklonila.

● **Kako se potem novinarka pravi na tako zelo naravoslovno**

odpravo, kjer je potrebno veliko znanja biologije, poznavanje živali, rastlin ...?

To je bil kar velik izziv, saj si terna nisva mogla predhodno ogledati in tako nisva vedela, kaj bova sploh lahko posnela. Pa čas snemanja je bil zelo omejen. Večkrat sva se sestala s strokovnjakoma sodelavcema filma, prof. dr. Marino Dermastia z Nacionalnega inštituta za biologijo in prof. dr. Tomom Turkom z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, ki že vrsto let vodita strokovne študentske odprave v ta mali raj na Zemlji. Zelo slikovito in izčrpno sta vse predstavila, poslala kup knjig in člankov s preteklih odprav in bila ves čas na voljo. Na pogovore me je spremljal snemavec Bernard Perme, saj se je želel pozanimati o razmerah za snemanje, da se je lahko odločil, kakšno opremo morava vzeti s seboj. Vročina, 100-odstotna vlaga in malo sončne svetlobe so res težke razmere.

● **Kaj pa lahko gledalci pričakujejo od dokumentarnega filma, veliko živali in rastlinja ali tudi kaj o ohranjanju tropskega gozda, domačinih ... na kaj ste se osredotočili?**

Prvi del govori o biodiverziteti, torej o pestrosti rastlinja in živali v tropskem deževnem gozdu. Bernard je naredil zares čudovite posnetke živali. Drugi del filma pa sem usmerila v pogozdovanje, s čimer se Združenje deževni gozd Avstrijev, ki je postavilo tropsko raziskovalno postajo v La Gambi, v kateri smo bivali večji del najine poti, tudi za-

vzeto ukvarja. Na tej postaji znanstvenikom z vsega sveta omogočajo biološke, botanične in naravovarstvene raziskave. Združenje deževni gozd Avstrijev z v tujini zbranimi sredstvi odkupuje zapuščene plantaže in pašnike ter jih poklanja kostariški vladi. Nekatera posestva pa so kot v nekakšnem solastništvu. Domačini lahko še vedno izkoriščajo obdelovalne površine, a v skladu s sonaravnim gospodarjenjem. Veliko dajo na izobraževanje domačinov, kaj naj počnejo na teh posestvih, kakšna je zemlja, kako jo obdelovati, kaj saditi. Namen teh odkupov pa je ponovno povezati pretrgane tropske gozdove. Izsekavanje gozdov je namreč prekinilo biološke koridorje, ki so nujno potrebni za prehajanje živali in rastlin. Življenje v Kostariki je močno zaznamovala ameriška korporacija United Fruit Company (UFC). S krčenjem gozdov za vzpostavitev plantaž bananovcev je globoko zarezala v tropsko življenjsko okolje, uničili so primarne habitate in razdrobili gozdne površine. Ko je UFC zapustila Kostariko, je za seboj pustila na tisoče brezposelnih ljudi in stotine hektarjev opustelih plantaž. Zdaj se trudijo to spet povezati.

● **Kaj pa je vaju s snemalcem najbolj presenetilo, ko sta priletela v Kostariko? Kakšni so tvoji povsem osebni občutki?**

Bolj kot obalni del, ki je res izjemno lep in kjer je tudi turizem še vedno zelo decenten in usklajen z naravo, me je navdušil prav tisti del, kjer je postavljena tropska postaja,

ki leži v osrčju deževnega gozda v La Gambi. Tam si res sredi džungle. To je nor občutek, a seveda moraš imeti rad naravo, živali in ne smeš imeti strahu pred žuželkami, kačami, pticami. Fino je, ker se moraš ti vključiti v naravo, ona tam je. Tam tišina dobi neki povsem drug pomen, tam namreč ni tišine v pomenu, kot ga razumemo, saj je v okolju ves čas na tisoče zvokov. Prav zanimivo je opazovati, kako se skozi dan spreminjajo tudi zvoki, povsem drugi so ponoči kot zjutraj in čez dan. Živali so tam dejansko del postaje in se tudi sprehajajo po njej. »Milijon« različnih ptic, plazilcev, glodavcev, ogromno dvoživk, kač, metuljev ... Med našim bivanjem je enega študenta ugriznila strupena kača, vendar jo je srečno odnesel. Ko smo šli do plaže, so nas spremljale opice in moraš prav paziti, da ti česa ne ukradejo

je naredil res odlične posnetke. Oba sva uživala. Bernard ima tudi neko posebno energijo, da se lahko živali tako približa kot nihče drug. Res neverjetno, živali dobesedno hodijo k njemu. Moram pa poudariti, da je bilo to snemanje fizično zares naporno. Nositi ves čas 20 kg težak nahrbtnik, poln snemalne opreme in rezervnih oblačil, obutve, in hkrati še snemati po spolzkih in strmih poteh, je izredno težko, a zelo čudovito in se je izplačalo. Adrenalin in čudežna narava človeku res pomagata, da vse zmore.

● **Tudi sami radi gledate dokumentarne filme ali jih raje delate?**

Vedno sem rada gledala dokumentarce o naravi. Mislim, da je to nekaj za vsakega, da malo poboža dušo, da človek malo preusmeri pozornost. Če vsaj enega prepričam v to, kako je treba spoštovati naravo, rastlinje, živali, če vsaj malo začuti to, kar sem sama tam sredi tropskega gozda, potem menim, da je moj namen dosežen. Morda potem tudi

iz nahrbtnika. Res je neverjetno, popoln odklop, drug svet.

Tam sredi džungle šele vidiš, kako je človek v resnici neka postranska vrsta, če malo grdo rečem. Ker v končni fazi vidimo, kako lahko narava super uspeva, ko se človek umakne, to smo lahko videli po Černobilu in tudi zdaj med epidemijo koronavirusa smo lahko opazovali, kako je narava takoj zavzela prostor, od koder se je človek umaknil.

● **Potem bi človek skoraj raje le gledal in občudoval, vam je bilo kdaj kar malo odveč snemati?**

Ah, kje pa. Bernard je res velik ljubitelj narave in ima neverjeten, prefinjen občutek za estetiko, tako da

sredi te betonske džungle opazimo kakšno rastlino, živalco, spremeni mo odnos do narave.

● **Pa vas ni bilo nič strah, te divje narave, živali, kač?**

Res nisem ravno ljubiteljica kač, ampak vseeno nisem čutila strahu pred neznanim. Pravzaprav sem se po nekaj dneh zavedela, kako suvereno se sprehajam po temi, ne da bi razmišljala o tem, ali me lahko kaj ugrizne. Nosili smo visoke, ribiške škornje, ampak vseeno sem bila presenečena nad sabo in svojo sproščenostjo. Verjetno sem bila prvi dan malo bolj pazljiva, potem pa sva se oba s snemalcem zelo hitro navadila na divjino okoli naju.

»Neverjetno je, kako narava potrpežljivo spremlja naša dejanja in nam vedno znova odpušča nepremišljene in antropocentrične posege v njeno bit«

Anja Čuček in Bernard Perme pred vhomom v nacionalni park Corcovado

Anja Čuček

Izobraževalni program TV Slovenija je v sodelovanju z Nacionalnim inštitutom za biologijo pripravil čudovit dokumentarec v dveh delih o biodiverziteti v Kostariki, ki ga bodo predvajali 29. septembra in 7. oktobra na TV SLO 1. Podrobnosti o njem nam je razkrila avtorica filma Anja Čuček, sicer članica ekipe nagrajene tedenske izobraževalne oddaje Ugriznimo znanost, ki je življenje globoko v tropskih pragozdovih snemala z direktorjem fotografije Bernardom Permetom, ob strokovni pomoči prof. dr. Marine Dermastie in prof. dr. Toma Turka.

Zakaj ravno Kostarika?

Kostarika že v imenu skriva tisto pravo bogastvo, zaradi katerega jo ljubitelji narave in vsega lepega uvrščajo na »must see« seznam. Bogata ni le obala, bogata je tudi njena notranjost. Premore kar 12 biomov in prav zaradi izjemne pestrosti rastlin in živali velja za eno najpomembnejših t. i. vročih točk biološke raznolikosti in pestrosti na svetu. Na ozemlju, ki je le dvakrat večje od Slovenije, živi 500.000 rastlinskih in živalskih vrst. Tropski ekosistemi so veličastni in mogočni, a zelo občutljivi za spremembe in lahko hitro propadejo, zato jim strokovnjaki z

vsega sveta posvečajo vse več pozornosti. So namreč tudi pljuča našega planeta. Eno tropsko drevo na leto vsrka skoraj 12 kg ogljikovega dioksida. Prof. dr. Marina Dermastia z Nacionalnega inštituta za biologijo in prof. dr. Tom Turk z Biotehniške fakultete UL od leta 2012 vodita strokovne ekskurzije v Kostariko. Namen teh odprav je spoznati posebnosti tropskih ekosistemov, biodiverzitet v njih in z raziskavami svetovnih ekosistemov doprinesti k poznavanju in ohranjanju biotske pestrosti. Raziskave biodiverzitet z njenim globalnim pomenom so pomembne raziskave Nacionalnega inštituta za biologijo, ki letos praznuje 60 let delovanja. Svojo obletnico so želeli povezati s strokovno ekskurzijo, zato so k spremljanju odprave povabili tudi TV Slovenija.

Kdaj in koliko časa ste imeli na

razpolago za snemanje?

Strokovno ekskurzijo za študente biologije organizira Oddelek za biologijo Biotehniške fakultete UL v sodelovanju z Oddelkom za tropske študije Univerze na Dunaju. Na pot se po navadi odpravijo konec januarja. Odprava pa traja približno tri tedne. S snemalcem Bernardom Permetom sva se skupini pridružila približno na sredini odprave in skupaj z njimi 10 dni odkrivala tropski deževni gozd in namere snovalcev projekta COBI-GA v povezovanju gozdov in ustvarjanju bioloških koridorjev. **Ste si potem vzeli še kaj prostih dni za ogled drugih delov države?** Ves čas sva izkoristila za snemanje. Zjutraj sva vstajala pred zoro, da sva posnela avtentične zvoke narave, še preden se človeško življenje prebudi. Podnevi smo imeli naporna snemanja po razgibanih

tropskih gozdovih, zvečer pa sva spet snemala nočno življenje, ki je neizmerno bogato, skrivnostno in tudi nevarno. Krokodile sva snemala še dve uri pred povratnim letom v Slovenijo.

Koliko priprav je bilo pred samim odhodom na Kostariko?

Pred odhodom v Kostariko sem si ogledala več filmov, prebrala številne članke in knjige o Kostariki in njeni zgodovini. Večkrat sem se sestala tudi s strokovnima sodelavcema, prof. Dermastio in prof. Turkom, ki sta mi poskušala čim bolj slikovito orisati deželo in razmere v njej. Snemanje živali je zahtevno in nepredvidljivo. Če pa to počneš še na lokaciji, ki je ne poznaš in kjer vladajo vročina, sto-odstotna vlaga in stiska s časom, je to še toliko večji izziv.

Koliko ste že prej vedeli o tem?

Urniki odprave je bil znan vnaprej. Že v Ljubljani smo se lahko dogovorili za sodelovanje strokovnjakov z dunajske univerze in kostariške tropske znanstveno raziskovalne postaje. Približno smo ocenili, katere rastlinske vrste bomo lahko posneli. Živali so pa kot kakšne muhaste zvezdnice. Nikoli ne veš, kakšno presenečenje ti bodo pripravile.

Ste imeli srečo z njimi? Se je katera skrila oziroma se ni »hotela« pokazati? Katera pa je

Čučkova pravi, da je o Kostariki slišala in videla že marsikaj, a živo izkustvo je neopisljivo. Prvinskost, smrtonosnost in neizmerna lepota kostariške biodiverzitet so jo popolnoma prevzele.

bila najbolj radovedna?

Lahko rečem, da sva imela neznanško srečo. Da bova v tako kratkem času posnela toliko različnih živali, si nisem drznila niti upati, čeprav vem, da ima snemavec Bernard izjemen občutek za snemanje narave in da oddaja res posebno energijo, ki jo živali z lah-

koto sprejmejo. Če bi imela več časa, bi mi morda uspelo posneti še kakšen razburljiv dogodek v živalskem svetu. Najtežje je bilo posneti sesalce, še posebej mravljinčarja, saj je bil skrit visoko v krošnjah in povsem pri miru. Še danes pa mi solze zalijejo oči, ko se spomnim na posnetke ar ob

pacifiški obali. Občudovati te barvite ptice, kako v svojem naravnem okolju trejo mandlje, in poslušati njihove predirljive krike je nekaj najlepšega, kar sem doživela. **Ste svoj vnaprej izdelan koncept potem še zelo spreminjali na kraju samem?**

Sam koncept filma se ni spreminjal. Že doma sem vedela, da želim v filmu prikazati, kakšno pestrost rastlinskih in živalskih vrst premore tropski deževni gozd, kako so se rastline in živali prilagodile na razmere, v katerih živijo, in kako človek s svojimi dejanji posega v naravo. Kljub precejšnji domišljiji pa si nisem mogla zamisliti, kaj bom res lahko predstavila in postavila v ospredje. Scenarija sta zato nastajala vzporedno s snemanjem oziroma na podlagi tega, kaj nama je s snemalcem uspelo ujeti v objektiv kamer. **Kaj vas je najbolj presenetilo?** Najbolj me je presenetila zvočna kulisa. Tišina v tropskem gozdu dobi povsem drug pomen. Tako kot sta se spreminjala dan in vreme, tako se je spreminjala živahnost življenja. Že po kakofoniji zvokov bi lahko ocenila, kateri del dneva je. In ko še izostriš vid, v prepletu tropskega rastlinja opaziš, da kar mrgoli živali.

Je na vas pretila tudi kakšna nevarnost? Vas je bilo kdaj res

Eno tropsko drevo na leto vsrka skoraj 12 kg ogljikovega dioksida.

Država brez vojske stavi na ohranjanje narave

Srednjeameriška država Kostarika se ponaša z izjemnim bogastvom rastlinskih in živalskih vrst. Njena biotska pestrost vabi strokovnjake z vsega sveta, tudi iz Slovenije. Televizijska Slovenija je v sodelovanju z Nacionalnim inštitutom za biologijo posnela dokumentarec o tem izjemno zanimivem delu sveta. O nastajanju filma smo se pogovarjali z avtorico Anjo Čuček, ki se je v tropski deževni gozd podala s študenti in direktorjem fotografije Bernardom Permetom. Prvi del dokumentarca z naslovom *Kostarika: Biodiverziteti v tropskem gozdu* bo na sporedu v sredo, 30. septembra, ob 17.25 na TVS1, drugi del, *Kostarika: Vrnitev v pragozd*, teden dni pozneje.

Kostarika ni samo džungla, so tudi rajske tropske plaže. FOTO ANJA ČUČEK

Avtorica dokumentarnega filma Anja Čuček. FOTO VORANC VOGEL

Gorazd Utenkar

Idejo za snemanje dokumentarnega filma je dal Nacionalni inštitut za biologijo (NIB), ki letos praznuje 60 let delovanja. Eno njegovih pomembnih raziskovalnih področij je ohranjanje in raziskovanje biodiverzitet in tako dr. Marina Dermastia z NIB in dr. Tom Turk z biotehniške fakultete že od leta 2012 vodita strokovne ekscurzije v tropski gozd Kostarike. Te študije

so namenjene predvsem študentom biologije, da v živo spoznajo tropske ekosisteme. Tam imajo v sodelovanju z dunajsko univerzo krožno pot, pa kateri spoznajo vseh 12 biomov, se pravi različnih življenjskih prostorov, kolikor jih je v Kostariki.

Lov na ozelota in rdečekoko
Lani je dr. Marina Dermastia vodstvu NIB predlagala, da bi k spremljanju

Žaba rdečekoka je simbol Kostarike. FOTO TOM TURK

odprave in snemanju dokumentarnega filma o biodiverziteti, njenem pomenu in ohranjanju povabili *Televizijo Slovenija*. Kostarika je biološko izjemno pestro okolje, saj v Srednji Ameriki, torej na območju med Združenimi državami Amerike in Južno Ameriko, najdemo kar pet odstotkov vseh rastlinskih in živalskih vrst na svetu.

Na TVS je predlog naletel na odprta ušesa in urednica izobraževalnega programa Katja Stamboldžioski je za nalogo izbrala novinarko Anjo Čuček. Do zdaj se je sicer bolj ukvarjala z dokumentarci o zdravstvenih temah in oddajo *Ugriznimo znanost*, vendar je posnela tudi dokumentarec o odpravi in pionirskem raziskovanju štirih slovenskih krasoslovcev v sibirskem Altaju. Avtorica letos pripravlja še del enega dokumentarca, povezanega z naravo. Gre za

šestminutni del koprodukcije evropskih javnih televizij. Vsaka od javnih televizij prispeva eno zgodbo o živalskih vrstah, ki nam jih je v Evropi uspelo rešiti pred izginotjem. Slovenski del bo govoril o primorski podusti; zaradi naselitve v reko Vipavo je v glavnem toku začela prevladovati donavska podust in izpodrinila avtohtono vrsto. Ta je ostala v pritokih in jo zdaj načrtno razmnožujejo. Kot snemalca oziroma direktorja fotografije se je z Anjo Čuček v Kostariko odpravil Bernard Perme.

Priprave na snemanje so začeli decembra lani, snemala sta konec januarja in v začetku februarja, torej pozimi. Takrat je v Kostariki suho obdobje, kar pomeni, da je deževalo bolj poredko kot sicer, temperature pa so bile ob značilni zelo visoki vlažnosti približno 30 stopinj Celzija.

Slovenski študentje v Kostariki spoznavajo tropski deževni gozd. FOTO ANJA ČUČEK

Čučkova je povedala, da je bilo zelo naporno. »S snemalcem sva bila sama, brez drugega snemalca osebja, zato sva morala tri kamere in vso drugo opremo ves čas nositi sama. Na snemanju v gozdu seveda potrebujemo več baterij, saj jih nimaš kje polniti, dodatne luči, ker je svetloba slaba, dodatne diske za snemanje, stojala in mikrofone. V tropski vročini in vlagi, zaradi katere je bilo treba stalno brisati kamero, sem po strminah in spolzkih tleh ves čas na hrbtu nosila deset, Bernard pa vsaj 20 kilogramov opreme.«

Kot strokovna sodelavca pri dokumentarcu sta Dermastijeva in Turk pripravila tudi program. Odprava študentov ima natančno določen urnik. Čučkova in Perme sta se ji priključila v drugi polovici tritedenskega potovanja. »Odpravi sva se pridružila, ko so se udeleženci spustili na jug, v predel, imenovan La Gamba, kjer je nižinski deževni gozd. Na koncu smo šli še v narodni park Corcovado na jugozahodu države, ob obali Tihega oceana, kjer je največ možnosti za

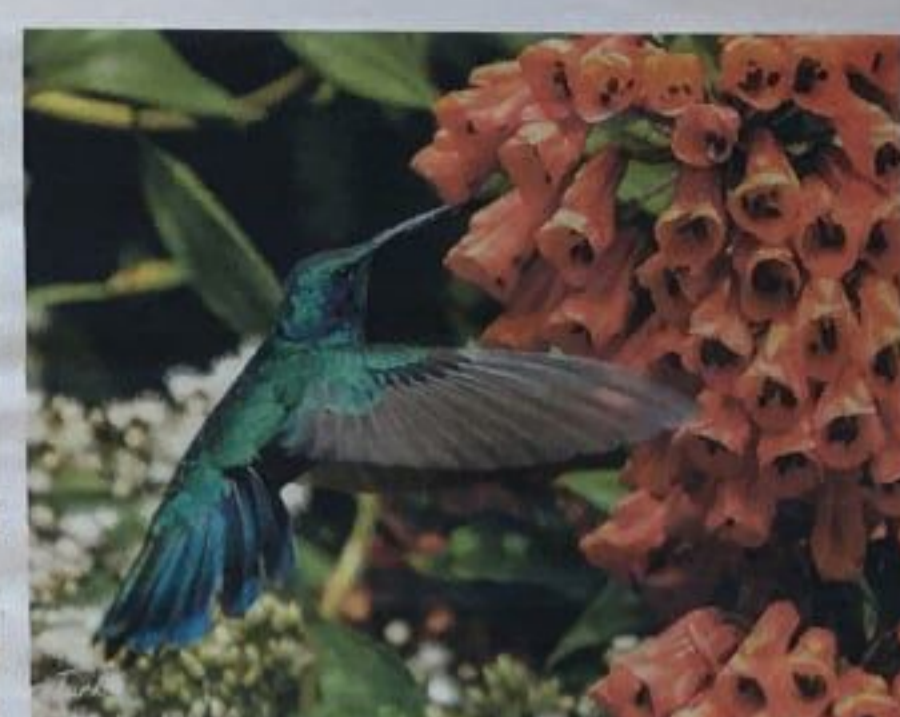
snemanje sesalcev. Nasploh je snemanje živali bolj naporno in nepredvidljivo kot snemanje rastlinstva, saj so rastline pač tam, kjer so, živali pa se seveda premikajo. Z lovskega kameralami pa nam je uspelo posneti tudi srednje veliko divjo mačko, ozelota. Seveda smo posneli tudi rdečekoko, majhno zeleno žabo z značilno rdečimi očmi, ki je nekakšen simbol Kostarike,« je povedala Anja Čuček.

Nazaj v naravo

Poleg Dermastijev in Turka sta pri nastajanju filma sodelovala še vodji tropske raziskovalne postaje dunajske univerze v La Gambi in profesorja na najstarejši univerzi v germanskem svetu, dr. Werner Huber in dr. Anton Weissenhofer. Postaja je del dejavnosti društva Deževni gozd Avstrije (Regenwald der Österreicher), ki ga je leta 1991 ustanovil violinist in okoljevarstvenik Michael Schnitzler. Društvo v Avstriji zbira donacije in jih poklanja kostariški vladi, da kupuje opuščene plantaže in pašnike ter jih vrača v prvotno stanje.

Kostarika je bila včasih precej bolj gozdnata, kot je danes. Potem so gozdove izkrčili, predvsem za plantaže monokultur, in pokritost z gozdovi se je zmanjšala pod tri desetine površine države. Pridelovali so predvsem kavo in banane; ameriško podjetje United Fruit Company – zdaj se imenuje Chiquita Brands International –, največji trgovec z bananami, je imelo tako močan vpliv na politiko nekaterih srednjeameriških držav, da so jih posmehljivo imenovali banana republike. Ko se je podjetje umaknilo iz Kostarike, je država zabredla v resne težave.

Napredna vlada se je odločila, da bo velike izsekane predele spremenila nazaj v prvotno obliko. Zdaj je turizem, predvsem ekološki turizem, hrbtenica njihovega gospodarstva. Zelena usmerjenost države je očitna tudi po tem, da za energetsko preskrbo, razen za promet, uporabljajo obnovljive vire energije, zlasti vodno energijo. Načrt Kostarike je, da bodo v (zelo) bližnji postali oglično nevtralni.

Eksplodira barv v deževnem gozdu. FOTO TOM TURK

Na izsekanih območjih najprej zasadijo rastlinske vrste, značilne za določene lokacije – sadike vzgajajo domačini na ekološki kmetiji, kjer jim pomagajo avstrijski strokovnjaki –, potem tri leta zanje skrbijo, ko pa je rastje že dovolj krepko, ga pustijo na miru. S pogozdovanjem se na nekdanje degradirane kmetijske površine vrača tropski deževni gozd.

Plusi in minusi

»Prijetno me je presenetilo, kako so domačini vključeni v vse projekte društva in tropske raziskovalne postaje. Avstrijci jih na postaji in ekološki kmetiji tudi zaposlujejo, zato zadeva ni nekakšen tujek. Ne jemljejo jih kot nekoga, ki je prišel od zunaj in jim bo zdaj solil pamet, kako naj urejajo gozdove. Sodelovanje in izobraževanje poteka odlično.«

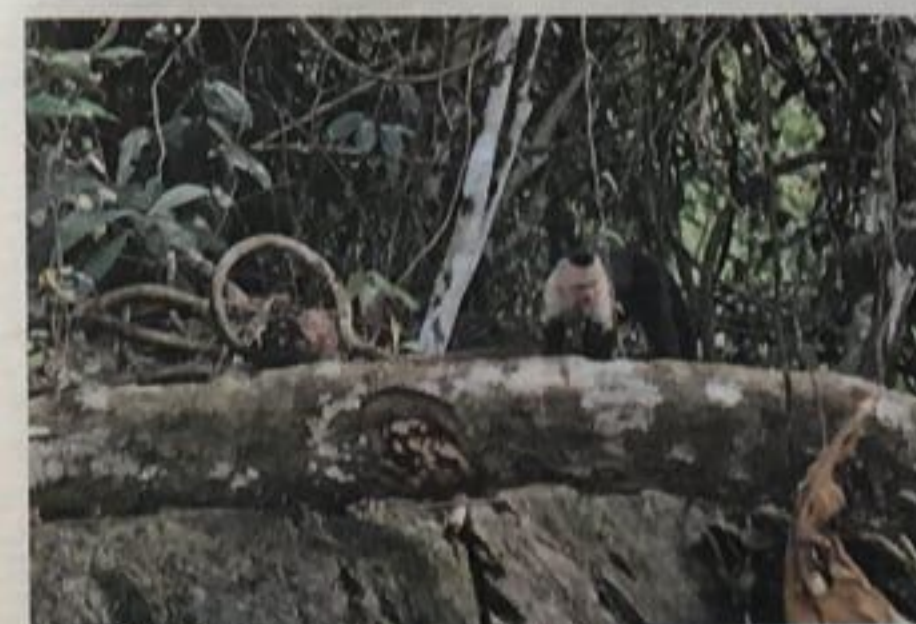
Namen filma je po besedah Čučkove izobraževalec, saj prikazuje težje dostopen del ekosistema. »Hoteli smo pokazati, kako se živali in rastline prilagodijo življenju v okolju, ki je v resni-

ci kar zahtevno. Morda še bolj pomembno pa je, da pokažemo, da je mogoče naravo, tudi če zelo globoko posežemo vanjo, vrniti v prvotno stanje. Pogozdovanje v Kostariki je to nedvomno dokazalo, saj se v obnovljene zaplate tropskega gozda spet naseljujejo živali. Seveda traja dolgo, vendar me je fasciniralo, kako narava odpušča.«

Tako kot povsod v tropski naravi pa je tudi v Kostariki veliko kač. Ena od strupenih, celo smrtonovarnih, je ugriznila enega od študentov. »Imeli smo srečo, da je bil na tropski postaji avto, ki sicer ni vedno tam. Vodja postaje je študenta odpeljal v najbližjo bolnišnico, pol ure stran. Tam je dobil več odmerkov protistrupa in kup tablet ter ostal pod nadzorom čez noč. Na srečo se je vse dobro izteklo. V Kostariki imajo približno 600 ugrizov strupenih kač na leto, vendar število smrtnih primerov pada, ker v glavnem mestu San José deluje inštitut Clodomira Picada, na katerem izdelujejo protistrupe za vse vrste strupov tamkajšnjih kač.«

Pri vračanju degradiranih kmetijskih zemljišč naravi sodelujejo domačini in Avstrijci. FOTO ANJA ČUČEK

Kjer so lijane, so tudi opice. FOTO ANJA ČUČEK

Po pašto na Petrol!

60%
POPUSTA

Zbirajte nalepke za 60% popust na vrhunsko posodo Rosmarino Roma in polnozrnatu špagete Barilla.

ROSMARINO

Barilla

PETROL

Energija za življenje

strah zaradi nevarnih, strupenih živali in/ali ljudi?

Nevarnosti je toliko, kolikor jih izzivaš. Prilagoditi se moraš življenju v tropskem gozdu. Paziti moraš, kod hodiš, česa se oprimeš, dotikaš. Ponoči ne hodiš v odprtih čevljih, po travniku ne hodiš v kratkih hlačah. Čeprav v bližini tropske postaje, v kateri smo bivali, živijo tudi najbolj strupene kače na svetu, me ni bilo strah. Ko privzameš navade domačinov, ugotoviš, kako lepo je, in morda postaneš celo malo bolj ponižen, saj se zaveš, da si le minoren del nečesa večjega in mogočnega, kot je narava. To je treba spoštovati. Kljub temu pa smo imeli zelo razburljiv večer na postaji. Bilo je okrog 23. ure, ko so študenti začeli kričati, da je enega od njih ugriznila kača. Zvedavi mladi biolog je namreč z veje potegnil gada trepalničarja. Kljub adrenalinu se je mirno odzval in opremljen s pomembnimi informacijami o kači poiskal vodjo postaje dr. Wernerja Huberja, da ga je odpeljal v najbližjo, pol ure oddaljeno bolnišnico v Golfitu. Po nekaj odmerkih protistrupa, ki ga proizvaja kostariški inštitut Clodomira Picada v San Joseju, in preživetvi noči na intenzivni negi je brez hujših posledic zapustil bolnišnico in prisegel, da nikoli več ne bo storil takšne neumnosti. V Kostariki sicer naštejejo približno 600 kačjih ugrizov na leto. Večino zakrivijo suličarke.

Kako so vas sprejeli domačini?

Domačini, ki smo jih srečali, so navajeni raziskovalcev in snemalnih ekip. Bili so zelo prijazni in z veseljem ugodili vsem našim željam in potrebam. Zaposleni na

Avtorica filma je bila najbolj ganjena nad arami. Občudovati te barvite ptice, kako v svojem naravnem okolju trejo mandlje, in poslušati njihove predirljive krike, je nekaj najlepšega, kar je doživela.

tropski raziskovalni postaji so nas vsakodnevno razvajali z najokusnejšimi svežimi naravnimi sokovi z domačega vrta in pripravljali tako slastne jedi, da smo komaj čakali na gong, ki je naznanjal obed. Zelo komunikativni so bili tudi delavci na kmetiji, kjer vzgajajo mladike za pogozdovanje zapuščenih plantaž in pašnikov. Z žarom v očeh so nam pripovedovali, kako se odpravljajo v gozd po semena in s kakšnim prefinjenim občutkom skrbijo za mlada drevesa v drevesnici, preden jih zasadijo na različnih posestvih.

Kako sicer ljudje tam skrbijo za okolje?

Kostaričani se dobro zavedajo pomena ohranjanja narave in biološke pestrosti, ki jo njihova

dežela premore. Kostarika je četrtno svojega ozemlja zavarovala in razglasila narodne parke in varovana območja. Je ena najbolj ekološko ozaveščenih držav na svetu, njena ekonomija temelji na ekoturizmu. Z različnimi izobraževanji skrbijo za ozaveščanje lokalnega prebivalstva o sonaravnem gospodarjenju gozdov in kmetij.

Bi se morali po čem zgledovati po njih?

Marsičesa se lahko naučimo od njih. Dobre prakse, s katerimi pogozdujejo zapuščene plantaže in pašnike, bi lahko prenesli drugod po svetu. Z ustvarjanjem bioloških koridorjev, po katerih lahko prehajajo živali in rastline, skrbijo za pestrost življenja in polnijo pljuča našega planeta.

Oddaja bo na sporedu v dveh delih. Kako to?

Sprva je bil načrtovan en film. Ko sva z Bernardom vsak večer pregledovala posneti material tistega dne, sva s presenečenjem ugotavljala, kakšno srečo imava, da sva posnela toliko čudovitih rastlin in živali. Žal mi je bilo zavreči toliko lepih posnetkov, zato sem prosila urednico Izobraževalnega programa mag. Katjo Stamboldžioski, ali lahko zgodbo o biodiverziteti in ohranjanju tropskega deževnega gozda v Kostariki razdelim na dva dela. Po pogovoru z direktorico TV Slovenija Natalijo Gorščak mi je sporočila veselo novico.

Verjetno ste kljub temu morali

kakšne stvari s težkim srcem dati ven. Kaj vam je bilo najhuje rezati?

Imela sva 18 ur posnetkov na treh kamerah. Z manjšo kamero sva namreč snemala počasne posnetke, z GO PRO pa še podvodne. Izbor posnetkov, s katerimi prikazati slikovno zgodbo, je bil zato izjemno težak. Tudi zato se je vsebina filmov prilagajala posnetkom, saj sva želela pokazati čim pristnejše doživetje Kostarike.

Imate že od nekdaj radi naravo?

Da. Naravo obožujem. Vedno znova me navdihuje in obenem spominja na to, kako minljivo je človeško življenje. Neverjetno je, kako potrpežljivo spremlja naša dejanja in nam vedno znova odpušča nepremišljene in antropocentrične posege v njeno bit.

Zdaj po tej izkušnji kaj drugače gledate nanjo oziroma na naš planet?

Hvaležna sem za vsak trenutek, ki ga preživim v njenem objemu. Hvaležna pa sem tudi vodstvu TV Slovenija in Nacionalnega inštituta za biologijo, da sem lahko lastne čute izpostavila še tropskim ekosistemom in svoja doživetja pretopila v film.

Kje v naravnih danostih najraje uživate pri nas?

Najraje s psom odkrivam neprehojene gozdne sestave in se namakam v rekah in morju daleč od mestnega vrveža.

Teja Pelko; foto: Anja Čuček in Tom Turk

V Kostariki naštejejo približno 600 kačjih ugrizov na leto.

Tom Turk